

١٠٥٥ ١٩

۸۷۱۱/۱۰۱۳۱۹

۸۷۱۱/۱۰

دانشگاه تربیت معلم سبزوار
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه جغرافیا

پایان نامه:

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته جغرافیای طبیعی
گرایش ژئومرفولوژی در برنامه ریزی محیطی

عنوان:

**مطالعه زیرساختهای ژئومرفولوژیکی
حوضه آبریز کشف رود از دیدگاه اکوتوریسم
(مطالعه موردی منطقه اخمد)**

استاد راهنما:

آقای دکتر محمد جعفر زمردیان

استاد مشاور:

آقای دکتر مسعود توفیقی

پژوهشگر:

لیلا باغبان قله

زمستان ۸۳

۱۳۸۷ / ۱۰ / ۵

از اطلاعات آن مرکز
تسبیح آن

۱۰۵۵۸۹

تقدیم به:

همسرم، شهرام

و

دخترم، شهزاد

تشکر و قدردانی:

حمد و سپاس خداوندی که به انسان حکمت و تفکر عطا فرمود تا خود را بشناسد، آنگاه خدای خود را.

بر خود وظیفه می‌دانم از کلیه اساتید و عزیزانی که در تهیه و تدوین این رساله بنده را یاری فرمودند، تشکر و سپاسگزاری کنم.

از استادان گرانقدر، آقای دکتر زمردیان و آقای دکتر توفیقی که استاد راهنما و استاد مشاور این رساله بودند و جهت هر چه پربارتر کردن آن، بنده را یاری فرمودند، سپاسگزاری می‌کنم.

از استاد علم و معرفت، ایمان و تقوی، آقای دکتر زنگنه اسدی، کمال تشکر را دارم و خدا را شاکرم که افتخار شاگردی ایشان را پیدا کردم.

از کارکنان محترم مرکز توسعه و گردشگری، بخصوص آقای مهندس پاکدل و همچنین شرکت مهندسی مشاور وراز نیز کمال تشکر را دارم.

در خاتمه از آقای شهرام فروزان‌فر که در طول این دوره تحصیلی همواره مشوق من بوده و دشواری‌های این راه را بر من آسان نمودند تشکر می‌کنم.

چکیده:

پژوهش حاضر به مطالعه زیرساختهای ژئومرفولوژیکی اخلمد، از دیدگاه اکوتوریسم می‌پردازد. منظور از زیرساختهای ژئومرفولوژیکی، آن دسته از ارکان و عناصر ژئومرفولوژیکی است که می‌توانند خط و خطوط اساسی ژئومرفولوژیکی یک ناحیه را ترسیم نمایند. و منظور از اکوتوریسم، مسافرتی است که به منظور حضور در طبیعت و لذت بردن از جاذبه‌های آن، صورت می‌گیرد. بنابر این با مشخص شدن مفهوم زیرساختهای ژئومرفولوژیکی و اکوتوریسم می‌توان گفت که منظور این پژوهش، پرداخت به آن دسته از جاذبه‌های ژئومرفولوژیکی منطقه است که از لحاظ طبیعت‌گردی اهمیت داشته و عاملی برای جذب گردشگران به شمار می‌آیند.

دیواره‌های مرتفع دره، آبشارهای زیبا، غارها و رودخانه اخلمد، مهمترین اشکال ژئومرفولوژیکی هستند که مهمترین عامل جذب گردشگر به شمار می‌آیند. و فرآیندهای بیرونی مهمترین نقش را در ایجاد آنها داشته است. لیکن برخلاف وجود این جاذبه‌ها و پتانسیل‌های بالقوه و بالفعل، برنامه‌ریزی چندانی جهت بهره‌برداری از این امکانات، صورت نگرفته است.

محورهای دسترسی و خطوط ارتباطی که نقش مهمی در این زمینه دارند، نامناسب و ناکامل و فاقد المان‌های مشخص کننده می‌باشد. سرویس‌های بهداشتی و خدماتی، وجود ندارند و موارد معدودی که به چشم می‌خورد، بصورت غیر اصولی و پراکنده در سطح منطقه موجود بوده و از طرف دیگر پاسخگوی خیلی از جمعیت وارد شده به منطقه نمی‌باشد.

اقتصاد منطقه، فعلاً متکی بر باغداری است، ولی گسترش اکوتوریسم سبب جلب اعتبارات خصوصی و دولتی خواهد شد و علاوه بر رونق اقتصادی منطقه، سبب ایجاد اشتغال در بخشهایی نظیر خدمات می‌گردد و از طرف دیگر موجب تثبیت جمعیت منطقه خواهد شد.

برنامه‌ریزی صحیح و اصولی، جهت بهره‌برداری از این زیرساختها، ضمن حفظ طبیعت بکر و دست نخورده منطقه، سبب رشد و شکوفایی این صنعت پر درآمد (اکوتوریسم) در منطقه خواهد شد.

فهرست مطالب

چکیده

بخش اول

طرح تحقیق و چارچوب نظری طرح

۱	۱-۱- مقدمه
۲	۱-۲- طرح تحقیق
۲	۱-۲-۱- بیان مسأله و تعریف آن
۴	۱-۲-۲- ضرورت تحقیق
۵	۱-۲-۳- اهداف تحقیق
۶	۱-۲-۴- فرضیات تحقیق
۷	۱-۲-۵- روش تحقیق
۷	۱-۲-۶- مشکلات و محدودیتهای تحقیق
۱۰	۱-۳- چارچوب نظری طرح
۱۰	۱-۳-۱- واژه‌های کلیدی تحقیق
۱۱	۱-۳-۱-۱- توریسم
۱۲	۱-۳-۱-۲- اکوتوریسم
۱۳	۱-۳-۱-۳- عناصر اکوتوریسم
۱۵	۱-۳-۱-۴- رابطه اکوتوریسم با جغرافیا
۱۸	۱-۳-۱-۵- سابقه اکوتوریسم در جهان و ایران
۱۹	۱-۳-۱-۶- ژئومرفولوژی
	۱-۳-۱-۷- زیرساختهای ژئومرفولوژیکی

بخش دوم

ویژگیهای طبیعی منطقه

فصل اول: موقعیت جغرافیایی

۲۱	۱-۱- موقع ریاضی و سیاره‌ای
۲۱	۱-۲- موقع طبیعی
۲۲	۱-۳- موقع سیاسی و نسبی

فصل دوم: ساختارهای زمین‌شناختی

۲۶	۲-۱- وضعیت ساختمان و پوسته زمین
۲۹	۲-۲- ویژگیهای لیتولوژیک

فصل سوم: ویژگیهای اقلیمی منطقه

۳۵	۳-۱ عوامل موثر در اقلیم منطقه
۳۵	۳-۱-۱ جریان ها و توده های هوایی
۳۶	۳-۲ عناصر جوی و سیمای اقلیمی منطقه
۳۶	۳-۲-۱ درجه حرارت و دما
۳۷	۳-۲-۲ فشار و باد
۳۸	۳-۲-۳ تبخیر و تعریق
۳۹	۳-۲-۴ بارش
۴۰	۳-۳ تیپ اقلیمی منطقه
۴۰	۳-۳-۱ اقلیم مدیترانه ای گرم و خشک
۴۰	۳-۳-۲ اقلیم استپی سرد

فصل چهارم: هیدرولوژی و منابع آب

۴۷	۴-۱ منابع آب سطحی
۴۷	۴-۱-۱ بارندگی و رواناب
۵۳	۴-۱-۲ هیدرولیک رودخانه
۵۳	۴-۲ منابع آبهای زیرزمینی
۵۳	۴-۲-۱ آبخانه ها
۵۴	۴-۲-۲ چشمه ها

فصل پنجم: پوشش گیاهی منطقه

۵۸	۵-۱ پوشش گیاهی موجود و طبقه بندی فضای سبز
۵۸	۵-۲ پوشش گیاهی طبیعی
۵۹	۵-۲-۱ پوشش مرتعی
۵۹	۵-۳ رویش نباتی
۵۹	۵-۳-۱ اراضی زراعی
۶۰	۵-۳-۲ باغها
۶۰	۵-۴ گونه های بومی و سازگار

بخش سوم

ژئومورفولوژی ناحیه و پتانسیلهای گردشگری آن

فصل اول: ژئومورفولوژی ناحیه مورد مطالعه

۶۴	۱-۱-۱- پالئوژئوگرافی و پالئوژئومرفولوژی
۶۵	۱-۱-۱-۱- رخدادهای پره کامبرین و دوران اول
۶۶	۱-۱-۱-۲- دوران دوم (آغاز حرکات کوهزایی آلپی)
۶۸	۱-۱-۱-۳- دوران سوم (طرح ریزی اسکلت نهایی بینالود)
۶۹	۱-۱-۲- علل و مکانیسم پیدایش کوههای بینالود
۷۳	۱-۱-۳- واحدهای عمده ناهمواریها در منطقه
۷۳	۱-۱-۳-۱- سطوح کوهستانی
۷۳	۱-۱-۳-۲- دره‌ها
۷۵	۱-۱-۳-۳- مخروط افکنه‌ها و پادگانه‌های آبرفتی
۷۶	۱-۱-۳-۴- بررسی شکل خط القعرها و خط‌الرأسها
۷۶	۱-۱-۴- شیب واحدهای ناهمواری
۸۰	۱-۱-۵- واحدهای توپوگرافی در منطقه
۸۶	۱-۲- تحول ناهمواریها و عوامل مؤثر در آن
۸۶	۱-۲-۱- فرآیندهای شکل‌زایی
۸۷	۱-۲-۱-۱- فرآیندهای آغازین
۸۷	۱-۲-۱-۱-۱- هوازدگی فیزیکی - مکانیکی
۸۸	۱-۲-۱-۱-۲- هوازدگی شیمیایی
۸۹	۱-۲-۱-۱-۳- حرکات دامنه‌ای
۸۹	۱-۲-۱-۲-۱- ریزش و لغزش
۹۰	۱-۲-۱-۳- کارستیفیکاسیون
۹۲	۱-۲-۱-۳-۱- چشم‌اندازهای ژئومورفیک کارست در منطقه
۹۹	۱-۲-۱-۴- مورفوسیستمهای رودخانه‌ای
۹۹	۱-۲-۱-۴-۱- سیستم فرسایش روانابها
۱۰۱	۱-۲-۱-۴-۲- رودخانه اخلمد
۱۰۷	۱-۲-۱-۴-۲-۱- مرفولوژی رودخانه
۱۰۹	۱-۲-۱-۴-۲-۲- شکل حوضه و ضرایب فرم محاسباتی
۱۱۰	۱-۲-۱-۴-۲-۳- هیسومتری بی‌بعد و تثوریک حوضه آبی اخلمد
۱۱۲	۱-۲-۱-۴-۲-۴- شیب متوسط حوضه آبریز
۱۱۵	۱-۲-۱-۵- آنتروپوژئومورفولوژی

فصل دوم: اکوتوریسم در منطقه

۱۲۰	۲-۲ جایگاه توریسم و اکوتوریسم در خراسان
۱۲۱	۲-۳ منابع و جاذبه های اکوتوریستی اخلمد
۱۲۳	۲-۳-۱ جاذبه های اکوتوریستی عام
۱۳۰	۲-۳-۲ جاذبه های اکوتوریستی خاص
۱۶۰	۲-۴ چشم اندازهای طبیعی فرهنگی
۱۶۵	۲-۵ محدودیت ها و تهدید های موجود در منطقه
۱۶۷	۲-۶ زمان گردشگری در منطقه
۱۶۹	۲-۷ ویژگیهای کمی گردشگران محلی
۱۷۰	۲-۷-۱ بررسی احتمال بازدید گردشگران محلی از اخلمد
۱۷۳	۲-۸ ویژگیهای کمی گردشگران ملی
۱۷۴	۲-۹ ویژگیهای کمی گردشگران خارجی
۱۷۸	۲-۱۰ محورهای دسترسی
۱۷۸	۲-۱۰-۱ محدوده روستایی تا دهنه اخلمد
۱۷۹	۲-۱۰-۲ محور دسترسی دهنه اخلمد تا روستای اخلمد
۱۸۰	۲-۱۰-۳ محور اصلی روستا
۱۸۷	۲-۱۰-۴ محور دسترسی به آبشار
۱۸۸	۲-۱۱ تاثیرات اقتصادی اکوتوریسم بر منطقه
۱۸۸	۲-۱۱-۱ سیمای اقتصادی و شناسایی و وضعیت کلی اشتغال در روستای اخلمد
۱۹۱	۲-۱۱-۲ آثار عمومی اکوتوریسم در گسترش اقتصادی و اشتغال در منطقه
۱۹۳	۲-۱۲ توانها و قابلیت ها
۱۹۴	۲-۱۳ تاثیرات اجتماعی و فرهنگی گسترش اکوتوریسم بر منطقه
۱۹۵	۲-۱۳-۱ جاذبه های ورزشی و کوهنوردی
۱۹۵	۲-۱۳-۲ زمینه تاریخی و فرهنگی در منطقه
۱۹۷	۲-۱۳-۳ جاذبه های روستایی - اکوتوریسم فرهنگی
۱۹۸	۲-۱۳-۴ تاثیرات توسعه گردشگری از لحاظ اجتماعی و فرهنگی
۲۰۰	۲-۱۴ پیامدهای زیست محیطی گسترش اکوتوریسم در منطقه
۲۰۲	۲-۱۴-۱ محدودیت ها و آلودگیهای زیست محیطی
۲۰۲	۲-۱۵ مخاطرات ژئومرفیک و اکوتوریسم

بخش چهارم

یافته های شاخص تحقیق

فصل اول: آزمون فرضیات

۲۰۵	۱-۱-مقدمه
۲۰۵	۱-۲-آزمون فرضیات
۲۰۵	۱-۲-۱-آزمون فرضیه اول
۲۰۶	۱-۲-۲-آزمون فرضیه دوم
۲۰۷	۱-۲-۳-آزمون فرضیه سوم
۲۰۷	۱-۲-۴-آزمون فرضیه چهارم
۲۰۸	۱-۲-۵-آزمون فرضیه پنجم

فصل دوم: نتایج و پیشنهادات

۲۱۰	۲-۱-نتایج و پیشنهادات
۲۱۴	۲-۲-پیشنهادات
	۲-۳-نقشه های طرحهای پیشنهادی
۲۱۵	منابع و ماخذ

فهرست نقشه‌ها

۳۴	نقشه (۲-۱)، موقعیت حوضه اخلمد
۲۵	نقشه (۲-۲)، موقعیت منطقه در مقطع طولی از دشت کشف رود
۳۳	نقشه (۲-۳)، توپوگرافی حوضه آبی اخلمد
۳۴	نقشه (۲-۴)، زمین‌شناسی حوضه آبی اخلمد
۴۱	نقشه (۲-۵)، اقلیم کلان در منطقه
۴۲	نقشه (۲-۶)، جریانهای باد در منطقه
۴۳	نقشه (۲-۷)، وضعیت اقلیمی در منطقه
۴۴	نقشه (۲-۸)، همدمای دی‌ماه خراسان
۴۴	نقشه (۲-۹)، همدمای تیرماه خراسان
۴۵	نقشه (۲-۱۰)، همدمای سالانه شمال خراسان
۴۵	نقشه (۲-۱۱)، متوسط روزهای یخبندان در شمال خراسان
۴۶	نقشه (۲-۱۲)، همباران حوضه آبی اخلمد
۴۶	نقشه (۲-۱۳)، همدمای حوضه آبی اخلمد
۵۶	نقشه (۲-۱۴)، موقعیت چشمه‌های موجود در سطح حوضه
۶۲	نقشه (۲-۱۵)، پوشش گیاهی و طبقه‌بندی فضای سبز منطقه
۷۹	نقشه (۳-۱)، نقشه شیب اراضی
۱۱۴	نقشه (۳-۲)، ژئومرفولوژی منطقه
۱۲۲	نقشه (۳-۳)، منابع و جاذبه‌های گردشگری منطقه
۱۸۱	نقشه (۳-۴)، محورهای دسترسی (محور مشهد، قوچان - دهنه اخلمد)
۱۸۲	نقشه (۳-۵)، محورهای دسترسی
۱۸۳	نقشه (۳-۶)، محورهای دسترسی (محور داخل روستا)
۱۸۴	نقشه (۳-۷)، محور روستا - آبشار اول
۱۸۵	نقشه (۳-۸)، محور دسترسی (آبشار دوم و سوم)
۱۸۶	نقشه (۳-۹)، محورهای دسترسی (محور دهنه اخلمد - روستای اخلمد)

نقشه‌های پیشنهادی

فهرست جداول

۴۸	جدول (۲-۱)، برآورد رواناب بر اساس روشهای تجربی جاستین و ایکار
۵۰	جدول (۲-۲)، بارندگی و رواناب سالیانه ایستگاه اخلمد با دوره‌های بازگشت مختلف
۵۷	جدول (۲-۳)، مشخصات چشمه‌های منطقه
۶۱	جدول (۲-۴)، مشخصات گیاهان طبیعی موجود در منطقه
۱۱۳	جدول (۳-۱)، شاخصهای ژئومتری و مسطحاتی حوضه آبی اخلمد
۱۳۵	جدول (۳-۲)، مشخصات دیواره‌ها و مسیرهای دره
۱۵۴	جدول (۳-۳)، علایم بین‌المللی کروکی دیواره‌ها
۱۷۴	جدول (۳-۴)، تعداد خانوار بازدید کننده از اماکن مختلف
۱۷۷	جدول (۳-۵)، جمع‌بندی وضعیت کمی گردشگران

فهرست نمودارها

۹	نمودار (۱-۱)، فرآیند پژوهشی
۴۹	نمودار (۲-۱)، رابطه بین بارندگی و رواناب
۵۱	نمودار (۲-۲)، هیدروگراف واحد حوضه آبی اخلمد
۸۴-۸۵	نمودار (۳-۱)، نیمرخ‌های واحدهای توپوگرافی
۹۶	نمودار (۳-۲)، نیمرخهایی از دره اصلی اخلمد
۹۷	نمودار (۳-۳)، نیمرخ از آبشار اول و دوم
۱۰۷	نمودار (۳-۵)، نیمرخ طولی از رودخانه اخلمد
۱۱۳	نمودار (۳-۶)، هیسومتریکی بی بعد و تئوریک حوضه آبی اخلمد

بخش اول

طرح تحقیق و چارچوب نظری طرح

۱-۱- مقدمه:

پدیده‌های موجود در سطح زمین، اشکال ویژه‌ای را بوجود می‌آورند. آبشاری که از فراز یک پرتگاه یا یک رشته کوه سرازیر می‌شود، ترس و شگفتی انسان را برمی‌انگیزد. دامنه‌های با شیب ملایم و یکنواخت مستور از مراتع و علفزارها، نسبت به یک قله مرتفع، هر یک جذابیت‌های خاص خود را دارند. به ویژه اگر بیننده دریابد که این اشکال چگونه پدید آمده‌اند. تمام اشکال هموار و ناهموار زمین برای بازگویی مراحل و فرآیندهای تشکیل خود داستانی دارند و مسائلی که به نوعی در ارتباط با اشکال و پدیده‌های سطح زمین و در رابطه با ساختار زمین‌شناسی زیرین آن مورد مطالعه قرار می‌گیرند، در حیطه علم ژئومرفولوژی هستند.

سطح زمین، در واقع انترفاس یا سطح رویارویی بین دو دسته از عوامل و نیروهائی است که گروهی به عنوان عوامل درونی و گروهی به نام عوامل بیرونی معروفند. عوامل درونی با استفاده از انرژی درونی زمین، پوسته را بالا می‌آورند، می‌شکافند و یا چین می‌دهند.

عوامل بیرونی نیز انرژی مورد نیاز خود را از خورشید کسب می‌کنند، و بصورت باد و باران و غیره با بهره‌گیری از نیروی جاذبه، بر روی مواد سطحی و برون‌زده پوسته زمین تأثیر می‌کند. کلیه این عوامل به هم آمیخته و اشکال متفاوتی را در سطح زمین پدید می‌آورند. اشکالی که گاه چنان جذاب و زیبا هستند که چشم هر بیننده‌ای را به سمت خود، خیره می‌کنند و حتی آدمی را وامی‌دارد با صرف هزینه فراوان و طی نمودن مسافتی طولانی خود را به نقاطی برسانند تا این اشکال را ببینند، لذت ببرند و حس زیبایی دوستی خود را از این طریق ارضا نمایند. اینگونه رفتارها و مسافرتها در واقع اساس اکوتوریسم را تشکیل می‌دهند.

در این رهگذر ژئومرفولوژی با اکوتوریسم ارتباط متقابل و تنگاتنگی می‌یابد چرا که ژئومرفولوژی یکی از شاخه‌های علم جغرافیاست. ارتباط بین جغرافیا و فعالیت‌های توریستی نیز از آنجا آغاز می‌شود که توریسم فعالیت است که در بستر مکان شکل گرفته و تداوم می‌یابد. مکان نیز یکی از ارکان علم جغرافیاست. چگونگی و فن گذران اوقات فراغت و استفاده از تعطیلات به منظور مسافرت به مکانهای مختلف، مستلزم شناخت محیط‌های گوناگون جغرافیایی و از جمله محیط‌های طبیعی است. در اینجا است که علم جغرافیا این وظیفه مهم (شناخت محیط‌های مطلوب برای مسافرت) را بر عهده می‌گیرد.

بدیهی است که هر یک از محیط‌ها و نواحی طبیعی، ویژگی‌های خاصی را از نظر امورتفریحی و تفریحی دربردارند که می‌توانند نسبت به یکدیگر جاذبه‌ها و پتانسیل‌های توریستی متفاوتی داشته باشند. این تفاوتها بیش از هر چیز در چشم‌اندازهای گوناگون ژئومرفیک نمود پیدا می‌کنند، چرا که چشم‌اندازهای ژئومرفیک هر منطقه با منطقه دیگر متفاوت است.

بررسی این چشم‌اندازهای ژئومرفولوژیکی و کشف روابط متقابل آن با توریسم، محور اصلی بحث در این پژوهش را تشکیل می‌دهد و خود می‌تواند یکی از موضوعات مهم اکوتوریسم در دنیای امروز به شمار آید.

۲-۱- طرح تحقیق

۱-۲-۱- بیان مسأله و تعریف آن:

اولین گام در هر پژوهشی انتخاب و شناخت دقیق مسأله است. مسائل معمولاً از احساس مسئولیت و یا نیاز به دانش (آگاهی) بیشتر سرچشمه می‌گیرند. (مولازاده ۱۳۷۷، ص ۲۳)

یکی از اساسی‌ترین مطالعات به منظور برنامه‌ریزی منطقه‌ای و مدیریت محیط، که مورد نیاز واقعی نقاط مختلف میهن عزیزمان ایران است، بررسیهای محیط طبیعی است که بر اساس آن، استعدادهای ناحیه‌ای و توان بالقوه مناطق شناسایی می‌گردد. پژوهشهای ژئومرفولوژی به عنوان شاخه‌ای از شعب جغرافیای طبیعی، از عناصر کلیدی در مراحل اولیه عمران هر ناحیه محسوب می‌شود و همراه با سایر علوم، دارای نقش عمده و سهم بسزایی در مراحل بعدی توسعه می‌باشد. (زنگنه اسدی ۱۳۸۰، ص ۲۵۰)

پس شناخت زیرساختهای ژئومرفولوژیکی هر منطقه باید اولین گام جهت برنامه‌ریزی منطقه‌ای و مدیریت محیط باشد. منظور از زیرساختهای ژئومرفولوژیکی، آن دسته از ارکان و عناصر ژئومرفولوژیکی است که می‌تواند خط و خطوط اساسی ژئومرفولوژی یک ناحیه را ترسیم نماید و هر نوع برنامه‌ریزی در یک ناحیه، بدون توجه به این خط و خطوط اساسی مشکلات متعددی را به دنبال خواهد داشت. قدر مسلم برای ارزیابی پتانسیلهای اکوتوریستی یک ناحیه نیز، مطالعه و بررسی زیرساختهای ژئومرفولوژیکی آن ناحیه از عناصر مهم و کلیدی به شمار می‌آید. دره اخلمد سالیان درازی است که مورد توجه و بازدید گروههای مختلف و بسیاری قرار گرفته و پرواضح است که وجود اشکال و لندفرمهای ژئومرفیک جذاب و خیره‌کننده آن به همراه چشمه‌ها و آبشارهای متعدد از مهمترین عوامل جذب گردشگران به شمار می‌آید. این ویژگی می‌تواند انگیزه تحقیق در خصوص اکوتوریسم ناحیه را قوت بخشد و طبیعتاً سؤالات اساسی و عمده‌ای را مطرح می‌سازد، از جمله:

۱. آیا عامل اصلی کشش و جذب گردشگران اشکال و پدیده‌های ژئومرفیک دره اخلمد

هستند یا موارد دیگر؟

۲. نقش کدامیک از عوامل درونی و بیرونی در پیدایش لندفرمهای ناحیه اخلمد بیشتر

است و چرا؟

۳. کدامیک از لندفرمها بیشترین جاذبه را برای گردشگران فراهم آورده‌اند؟
۴. تعداد بازدیدکنندگان و گردشگران چقدر است و بیشترین گردشگر در چه فصلی از سال وارد منطقه می‌شود؟
۵. آیا ویژگیهای جغرافیایی و طبیعی منطقه (ناهمواریها، آب و هوا، پوشش گیاهی و ...) امکان جلب توریسم را در تمام فصول سال فراهم می‌آورد؟
۶. چه موانعی در جهت اکوتوریسم و افزایش بهره‌وری آن وجود دارد و چه تمهیداتی را می‌توان به کار برد تا جاذبه‌های طبیعت گردی منطقه بیشتر شود؟
۷. آثار و پیامدهای زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اکوتوریسم در منطقه کدامند؟

۲-۲-۱- ضرورت تحقیق:

جهانگردی در عصر جدید از لحاظ اقتصادی و ایجاد اشتغال و درآمدزایی مورد توجه خاص بسیاری از کشورها قرار گرفته است: بر اساس اعلام سازمان جهانی توریسم (W.T.O) صنعت توریسم تا سال ۲۰۰۵ یکی از فعالترین و پردرآمدترین صنایع جهان خواهد بود و در سال ۲۰۰۵، امکانات و کارایی این صنعت، نسبت به زمان فعلی دو برابر می‌شود و درآمدی بالغ بر ۹۷۰۰ میلیارد دلار به خود اختصاص خواهد داد و صنعت توریسم به یکی از مهم‌ترین و پردرآمدترین تجارتهای جهان مبدل خواهد شد. (هفته نامه فرهنگ و هنر ۱۳۸۲، ص ۲).

در ایران و از جمله استان خراسان مناطقی وجود دارد که ارزش سیاحتی فراوان دارند و منطقه زیبای اخلمد نیز یکی از این مناطق است که جاذبه‌های فراوان از نظر طبیعی و اشکال مرفولوژیکی دارد و در صورت شناسایی توانمندیهای این منطقه و برنامه‌ریزی مناسب و تأمین

نیازهای تفریحی و رفاهی می‌تواند بازدهی مطلوب برای صنعت توریسم کشور به ارمغان آورد و بخشی از اقتصاد منطقه را رونق دهد.

۳-۲-۱- اهداف تحقیق:

در قرن حاضر با توجه به اینکه شهرگرایی توسعه روزافزون داشته است و شهروندان خسته از زندگی مصنوعی شهری می‌باشند و گرایش به طبیعت و اکوتوریسم روز به روز بیشتر می‌شود و پیش‌بینی می‌شود که قرن ۲۱، قرن اکوتوریسم باشد. کشور ما ایران، از لحاظ جاذبه‌های طبیعی، پنجمین کشور جهان است. لذا پرداختن به مسأله مورد تحقیق می‌تواند اهداف زیر را دنبال کند.

اول اینکه؛ بیش از نیمی از جمعیت کشور ما را جوانان تشکیل می‌دهند لذا نیاز مبرم و شدیدی به شغل و درآمد در جامعه وجود دارد. از این رو توجه به اکوتوریسم از طریق شناسایی ژئومرفولوژی مناطق و پتانسیل‌های توریستی آنها می‌تواند یکی از اسباب اشتغال‌زایی شده و در رشد اقتصادی (بخصوص برای اهالی منطقه) مؤثر باشد.

دوم اینکه؛ امروزه بیشتر برنامه‌ریزان، توسعه پایدار را هدف برنامه‌ریزیهای خود قرار داده‌اند، یعنی به گونه‌ای از امکانات بهره‌برداری شود و برنامه‌ریزی به صورتی باشد که منافع نسل آینده نیز تأمین گردد.

به نظر می‌رسد اگر سرمایه‌گذاری در این صنعت به صورت اصولی و صحیح و با شناخت ویژگیهای طبیعی هر منطقه صورت گیرد، در دراز مدت بازده مطلوبی به دنبال داشته و در واقع اکوتوریسم خود می‌تواند متضمن توسعه پایدار باشد.

بدین منظور ابتدا تصویری کلی و جامع از عوامل و فرآیندهای مؤثر در سیمای ژئومرفولوژی منطقه ارائه خواهد شد، سپس ارتباط بین این زیرساختهای ژئومرفولوژیکی با پدیده اکوتوریسم مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۴-۲-۱- فرضیات تحقیق:

فرضیه یک تصور، گمان یا حدس آگاهانه درباره نتایج احتمالی تحقیق است. فرضیه یک راه حل فرضی و یا نظریه‌ای است که باید ثابت شود و جواب معقول برای مسأله تحقیق ارائه کند. در اصل، فرضیه و مسأله تحقیق با یکدیگر بسیار مرتبط هستند و اساس الگو و بررسیهای تحقیق را تشکیل می‌دهند. (لونسبری و آلدریچ، ۱۳۷۴، ص ۱۷۴)

این تحقیق اگرچه دارای جنبه کاربردی است و نیازی به فرضیه ندارد ولیکن با این وجود، فرضیه‌هایی که در این تحقیق مورد آزمون قرار خواهند گرفت عبارتند از:

۱. پدیده‌ها و عوارض ژئومرفولوژیک بصورت مستقیم و یا غیرمستقیم (خلق جاذبه‌ها و چهره‌های طبیعی دیگر) مهمترین عامل جذب گردشگران به دره اخلمد می‌باشند.
۲. سهم فرآیندهای بیرونی در خلق لندفرمهای جذاب اکوتوریستی بیشتر است.
۳. با توجه به مورفولوژی خاص منطقه و جاذبه‌های ویژه گردشگری در این منطقه، به نظر می‌رسد که بیشتر گردشگران در فصل تابستان از منطقه بازدید می‌کنند.
۴. تنگناهای ژئومورفیک مهمترین موانع را در زمینه توسعه اکوتوریسم ایجاد نموده است.
۵. آثار زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اکوتوریسم در ناحیه فراوان و در عین حال بصورت مثبت و منفی است که اگر امر برنامه‌ریزی درست هدایت شود، آثار مثبت آن بسیار بیشتر خواهد بود.